

Kebabnorskdebatten

En språkideologisk forhandling om sosial identitet

BENTE AILIN SVENDSEN¹

MultiLing Senter for flerspråklighet, Universitetet i Oslo

Artikkelen presenterer en diskursanalyse av debatten om «kebabnorsk» som fant sted i norsk presse i perioden 4.6–19.6.2009. I debatten promoteres et bilde av språklig praksis hos unge i flerspråklige byrom som uforståelig, avvikende og som «dårlig norsk». Gjennom konstruerte sammenhenger fremstilles deres språklige praksis som årsak til arbeidsledighet. De unge beskrives som én bestemt homogen gruppe, nemlig «ungdom med innvandrerbakgrunn», og posisjoneres som de etniske «Andre». Språklig og sosial variasjon er visket ut. Kebabnorskdebatten reflekterer en begrenset og unyansert forståelse av de unges språklige praksis. Ved å vurdere eller typifisere språk og språkbrukere, objektifiserer man samtidig bestemte representasjoner av en språklig og sosial virkelighet. En slik objektifisering er langt fra verdinøytral og handler også om en symbolsk kamp om interesser og forståelsen av tradisjonelle sosiale og etniske kategorier.

Termen «kebabnorsk» er kalkert over «kebabsvenska» og ble importert til Norge på midten av 1990-tallet.² «Kebabnorsk» ble relativt raskt tatt i bruk i media og på folkemunne (Kulbrandstad 2004), og refererer blant annet til nye måter å snakke norsk på blant ungdommer med og uten innvandrerbakgrunn i Oslos flerspråklige byrom (se f.eks. Hårstad & Opsahl 2013; Svendsen 2008). «Kebabnorsk» er imidlertid ingen verdinøytral term. Det er en term som mange unge enten ikke bruker, eller velger å ta avstand fra (Aarsæther 2010; Svendsen & Røyneland 2008). Samtidig er «kebabnorsk» den termen som oftest er i bruk blant Oslo-folk flest (Ims 2013). Den har også blitt en etablert term i media (*Atekst Retriever*, 18.11.2013). Det er flere aktører som har bidratt til at betegnelsen «kebabnorsk» er relativt utbredt, som lærere, intellektuelle og journalister. Det var en hovedfagsstudent (Aasheim 1995) som var en av de første som anvendte termen

«kebabnorsk», og da som betegnelse på slangord fra andre språk blant de såkalte «byvankerne» på kjøpesenteret *Oslo City* ved Oslo S. Termen «kebabnorsk» ble inkludert i enkelte lærebøker og lærere begynte etter hvert å undervise om emnet. I 2005 gav filosofen og oversetteren Andreas Østby ut *Kebabnorsk ordbok*, og vi som forskere studerte språklig praksis i flerspråklige byrom blant annet i UPUS-prosjektet (*Utviklingsprosesser i urbane språkmiljø*, 2006-2010). Selv om vi forskere har forsøkt å unngå og heller erstatte termen «kebabnorsk» med mer språkvitenskapelige termer (se nedenfor), har journalister ofte insistert på å bruke den. Da UPUS/Oslo-prosjektet startet, ble for eksempel flere mediehendelser arrangert enten i eller foran gatekjøkken som solgte kebab.³ Matretten *kebab* har med andre ord i lengre tid blitt koplet til angivelige måter å snakke på. Det at man kopler mat, klær eller sanselige kvaliteter, som smak, lukt, tekstur og form, til språk og språkbruk, er på ingen måte et nytt fenomen (Gal 2013). Vi kan finne oppfatninger som at sørlendinger snakker *bløtt*; at folk øst i Oslo snakker *bredt*; tyskere *hardt*; at nordmenn har et *syngende* tonefall; at nynorsk omtales som *grautmål*. Slike sanselige kvaliteter er gjerne organisert i kontraster der den ene kontrasten vurderes mer positivt enn den andre (for eksempel *bløtt-hardt*, *fint-bredt*) (Gal 2013). Slike kontraster og andre måter vi omtaler språk på, er sentrale nøkler inn til våre *stereotype* oppfatninger om språk og til maktrelasjoner i et samfunn.

Språklige stereotyper er generaliserte og konvensjonaliserte oppfatninger av ulike språklige former eller måter å snakke på (Agha 2007; Irvine & Gal 2000). De er verdiforankret, i den forstand at de er koplet til vurdering, verditilskrivning og distinksjonsarbeid. Stereotypiene er basert på en gjentatt kopling mellom en gitt måte å snakke på og angivelige aktiviteter eller inaktiviteter, personlige egenskaper og verdier hos språkbrukere som antas å være identisk med eller lik andre medlemmer av en angivelig gruppe. Den TV-medierte figuren «Raymon» har for eksempel bidratt til å konstruere et slags ikonisk forhold mellom østfolddialekt og det noen vil oppfatte som negative personlige egenskaper (som blant annet enfoldighet); komikeren Robert Stoltenberg endrer vel så mye talestil og dialekter som kostyme når han ikler seg de ulike rollefigurene. I rollen som vaktmester Narvestad tar han for eksempel i bruk et mer tradisjonelt Oslo-østkantmål (som trykk på 1. stavelse og a-ender) og projiserer en rollefigur som kan fremstå både som enfoldig, kontrollerende og insisterende. Slike gjentatte koplinger mellom språk, *personae* og sted, bidrar til å (re)produsere våre stereotype oppfatninger om at en gitt måte å snakke på, *peker mot* eller *indeksikalisierer* en gitt gruppe mennesker og deres

angivelige personlige egenskaper og verdier, bosted og sosio-økonomiske bakgrunn. *Indeksikalisering* kan omtales som en del av en semiotisk prosess der visse måter å snakke på, får en gitt symbolsk betydning. Denne betydningen er på ingen måte naturgitt, statisk eller gitt en gang for alle, men må slik Bhabha (1983) understreker i sin omtale av (re)produksjon av stereotypier, *gjentas* jevnt og trutt, nettopp fordi den ikke kan bevises på andre måter. Slike semiotiske prosesser er fremdeles relativt lite utforsket (Gal 2013), og i denne artikkelen analyserer jeg deler av en slik semiotisk prosess der det konstrueres ikoniske bånd mellom en angivelig måte å snakke på, nemlig «kebabnorsk», og en antatt gruppe mennesker, «ungdommer med innvandrerbakgrunn». Disse ungdommenes språklige praksis fremstilles i debatten som «dårlig norsk», avvikende og uforståelig, og settes opp mot en forestilling om et «standardisert» eller «rent» norsk språk. Artikkelen viser hvordan denne «dårlige norsken» blant annet gjennom journalistiske grep, koples til problemer sosialt, utdanningsmessig og i arbeidslivet, og hvordan språk blir et ytre tegn eller et stedfortredende tema for andre mer uuttalte sosiale identiteter, verditilskrivninger og differensieringsprosesser. Artikkelen viser hvordan kebabnorskdebatten bidrar til å konstruere og opprettholde stereotype oppfatninger om ungdommer i flerspråklige byområder, om «ikke-standardiserte» språklige praksiser, og hvordan ungdommene gjennom sin angivelige språklige praksis blir fremstilt som de etniske «Andre» (jf. Bhabha 1983). Formålet med å analysere en slik semiotisk prosess er todelt. For det første ønsker jeg å bidra til å løse opp eller *denaturalisere* stereotype oppfatninger om at visse måter å snakke på er forbeholdt antatte sosiale og/eller etniske grupper. For det andre argumenterer jeg for at debatten om «kebabnorsk» reflekterer en begrenset og unyansert forståelse av språklig praksis blant ungdommer i flerspråklige byrom. Før jeg presenterer dataene og analysene, vil jeg i det neste avsnittet gjøre rede for et teoretisk rammeverk som gjøre det mulig å avdekke de forbindelsene som konstrueres mellom språklige uttrykk og sosiale kategoriseringer.

Språklige stereotypier og verditilskrivning

Sosiolingvistiske studier av språk blant unge i språklig og kulturelt mangfoldige byrom viser at ulike aktører konstruerer koplinger mellom personlige egenskaper, (in)aktiviteter og verdier hos de angivelige språkbrukerne (Androutsopoulos 2010; Bijvoet & Fraurud 2010; Jonsson & Milani 2009; Maegaard 2010; Milani 2010; Milani & Jonsson 2011; Møller 2009; Stroud 2004). Slike studier er ikke blitt gjort

tidligere i Norge. I en svensk studie av holdninger til «rinkebysvenska» viser for eksempel Bijvoet og Fraurud (2010) at én og samme språkbruker blir vurdert svært forskjellig når vedkommende forteller den samme historien to ganger, men med to ulike talestiler. I den ene «stemmen» (Leo) er den unge mannlige språkbrukeren blitt bedt om å snakke som om han skulle snakke til en nær venn. I den andre «stemmen» ble han bedt om å snakke på en måte han ville gjøre som når han snakker til «a typical (monolingual) Swede» (Sam) (Bijvoet & Fraurud 2010:175). En språklig og sosialt mangfoldig elevgruppe (N=343) i ulike videregående skoler i ulike bydeler i Stockholm lyttet til de to «stemmene» og ble bedt om å fylle ut et spørreskjema og å markere på et t-banekart over Stockholm hvor de trodde henholdsvis Sam og Leo bor. Leo ble plassert enten i Rinkeby eller et annet språklig og kulturelt heterogent byområde. Han ble videre vurdert som å være mindre velorganisert, tøffere og mer humorfull enn Sam. Sam på sin side ble plassert i mer språklig homogene bymiljø og vurdert som å være mer velorganisert, mindre humorfull og mindre tøff enn Leo. Liknende resultater er også dokumentert i Danmark der Møller (2009:234) undersøkte hvordan en gruppe på 20 minoritetsdansker vurderte ulike talestiler i København, inkludert en ung mann som snakket det Møller omtaler som «late modern urban youth style» eller det som på dansk folkemunne blir omtalt som «perkerdansk» (Quist 2000). Lytterne ble bedt om å kategorisere og rangere stemmene, og personen bak denne talestilen ble kategorisert som å snakke *ghettodansk* eller *gatesprog*. Lytterne beskrev relativt sammenfallende denne unge mannen og andre som snakker på samme måte, som *gangstere* og *invandrere* (eller *wannabe-indvandrere*), *bandit*, *ghettoknekt*, *bølle*, *rod* (tøff), *gadedreng*, *Brian* (dansk uttrykk som indeksikaliserer lav intelligens og kriminelt rulleblad, Møller 2009:242). Videre koplet lytterne denne måten å snakke på til stigmatiserte bydeler i København der mange av innbyggerne har minoritetsbakgrunn. Lytterne ble også bedt om å vurdere de ulike stemmenes «sosiale status», og den unge mannens sosiale status ble vurdert som den laveste («we are touching the bottom here», «below working class», «can't find a job», Møller 2009:242). De 20 unge lytterne med minoritetsbakgrunn tar altså mer eller mindre avstand fra en slik måte å snakke på. Selv om disse to studiene er metodologisk ulike, viser de at ungdommer på tvers av etnisk, sosial og geografisk bakgrunn deler stereotype oppfatninger om at visse måter å snakke svensk og dansk på oppfattes relativt negativt. De deler oppfatninger om hvor disse språkbrukerne bor, og de kopler visse

måter å snakke på til visse personlige egenskaper og (in)aktiviteter ved disse angivelige språkbrukerne.⁴

Slike studier viser at språklige stereotypier *de facto* eksisterer, men de sier ikke noe om *hvordan* disse stereotypiene blir til, hvordan de skapes og reproduseres. I denne artikkelen er det selve danningen og reproduksjonen av språklige stereotypier og hvordan de knytter an til ulike språkideologier som står i fokus, eller det Agha (2007) omtaler som *registerdanning* ('enregisterment'). Registerdanning forstås som de praksiser og prosesser der ulike måter å snakke på tilskrives ulike verdier eller gis spesifikke symbolske betydninger («practices and processes whereby performable signs become recognized (and regrouped) as belonging to distinct, differentially valorized semiotic registers by a population», Agha 2007:81). Slike koplinger mellom språk og sosial mening er ofte uttrykt i såkalt metaspråklig tale eller i metapragmatisk diskurs, det vil si i tale om språk. En slik diskurs kan komme eksplisitt til uttrykk gjennom ulike kategoriseringer av språk og språkbrukere, som i benevninger som «høflig språk», «slang», «dårlig språk», «medisinsk språk», i kvalitative vurderinger av hva som er adekvat språkbruk i ulike kontekster, i positive eller negative vurderinger av språkbrukere, eller i beskrivelser av ulike språks eller språklige formers sosiale verdi (Agha 2007:150). Slike kvalitative vurderinger behøver imidlertid ikke å være eksplisitt uttrykt. De kan også være implisitte, som blant annet i ulike stiliseringer der man ikler seg andres stemmer, det være seg parodi eller ironi (Bakhtin 1981, se f.eks. Madsen & Svendsen 2014; Rampton 2009).

Språklige stereotypier er verdiforankret, i den forstand at de knytter an til ulike språkideologier. Irvine (1989:255) forstår språkideologi som «the cultural system of ideas about social and linguistic relationships, together with their loading of moral and political interests». Språkideologi er med andre ord ikke bare et individs individuelle oppfatninger av språk eller språkbrukere. Språkideologier er relatert til kollektive oppfatninger, maktrelasjoner og kulturelle hegemonier (jfr. Gal 1998). Språkideologier består altså av et sett av språklige stereotypier eller et system av forestillinger om språk, der hverken stereotypiene eller ideologiene er gitte avgrensede størrelser, men dynamiske, og potensielt inkonsistente og i opposisjon til hverandre og til andre ideologiske forståelsesformer i sin alminnelighet. Eksempelvis slutter man i de fleste nasjonalstater både politisk og sosialt opp om en standardspråksideologi, dog på ulike måter, der det å snakke en gitt dialekt eller et ikke-standard-språk i gitte situasjoner vil kunne vekke forestillinger om fravær av personlige egenskaper som utdanning, kunnskap, modernitet, fremskritt og urbanitet (jf. Bourdieu

1991; Gal 2013; Kristiansen & Coupland 2011). En standardspråksideologi står på et annet nivå i en slags opposisjon til en slags parallell språklig enhetsideologi der dialekter eller ikke-standardpråk anses som parallelle avgrensede entiteter og som verdsettes som bærere av autentisitet, uhøytidelighet og tradisjon (Gal 2013; jfr. Heller 2007). Språkideologier er som språklige stereotypier manifestert i eksplisitt språkbruk og i tale om språk, såvel som i implisitt tale, altså i det som sies «mellom linjene». Språkideologiske manifestasjoner finner vi i «all linguistic signaling that is part of the stream of language use in process and that simultaneously indicates how to interpret language-in-use» (Woolard 1989:3).

Det er særlig antropologene Judith T. Irvine og Susan Gal som har utviklet analytiske redskap for å avdekke (re)konstruksjon av ideologiske representasjoner av språklige forskjeller. Ifølge dem er det tre viktige komponenter tilstede i en slik (re)konstruksjon, nemlig 1) *ikonisering* ('iconization'), 2) *utvisking* ('erasure') og 3) *gjentatt produksjon av motsetninger* ('fractal recursivity') (Irvine & Gal 2000:37f). Ikonisering betegner det å konstruere et essensialisert eller et en-til-en-forhold mellom språk(lig form) og de sosiale bildene de er koplet til, som om de språklige trekkene representerer en sosial gruppes iboende natur eller essens. Et slikt ikonisk syn på forholdet mellom språk og personlige egenskaper er fremtredende for eksempel i Arnulf Øverlands språkpolitiske pamflett *Riksmål, landsmål og slagsmål* som han gav ut i 1956 (der det særlig var innføringen av a-endelsene i bokmålsreformen 1938 han var fortørnet over):

[s]progene gir et meget nøiaktig og fullstendig bilde av folkene, av deres karakter, deres intellekt, deres kultur. Det samme gjelder også for hvert enkelt menneske: Det sprog han taler og skriver, det er hans selvportrett, det viser ganske nøiaktig, hvem han er.

Språk eller språklige trekk blir altså ved ikonisering koplet til mennesker som om de skulle være iboende egenskaper ved dem og andre medlemmer i den sosiale gruppen de antas å tilhøre. *Utvisking* handler om prosesser der sosiolingvistiske forhold, personer eller aktiviteter blir utelatt eller usynliggjort i en gitt fremstilling. Gjennom utvisking forenkler man et gitt sosiolingvistisk felt, som for eksempel ved at et språk eller en sosial gruppe blir fremstilt som homogen(t) ved at all iboende variasjon enten utelates eller forklares bort. Det er velkjent at man endrer talestil (eventuelt språk) avhengig av hvem man snakker med, hva man snakker om og hvor samtalen finner sted, og ved å fremstille språkbrukere som om de snakker på én og bare én måte i alle

sammenhenger, utelates denne språklige variasjonen. *Gjentatt produksjon av motsetninger* betegner prosesser der det gjennom ikonisering projiseres et angivelig motsetningsforhold på ett nivå over til et annet. Det kan for eksempel dreie seg om en konstruksjon av binære sosiale motsetninger som mellom kvinne og mann, norsk versus innvandrere, minoritet versus majoritet, og som overføres til binære språklige motsetninger som «kebabnorsk» versus et antatt homogent «norsk» språk. I analysen av kebabnorskdebatten har jeg, som andre forskere før meg (f.eks. Androutsopoulos 2010; Milani 2010; Sollid 2009⁵; Stroud 2004), funnet Irvine og Gals (2000) rammeverk særlig fruktbart for å avdekke og forstå hvordan språkideologiske forståelsesformer bidrar til å (re)produsere angivelige språklige og sosiale forskjeller. Språkideologier er altså kollektive forståelsesformer der deres «eksistens» er berettiget av at de kollektivt opprettholdes gjennom sentrale aktører – som familie, skole og massemedia – og de må dessuten gjentas over tid for å kunne gjenkjennes og befestes. Massemedia har i så måte i kraft av sitt potensielle nedslagsfelt og vedvarende funksjon en sentral rolle, og representerer en av de viktigste drivkreftene i registerdanningsprosesser (Agha 2007). Ved å analysere et offentlig ordskifte i norsk presse på forsommeren 2009 fokuserer jeg altså ikke bare på det å avdekke og å konstatere at språklige stereotyper finnes, slik de nevnte studiene (Bijvoet & Fraurud 2010; Møller 2009) har gjort, men også på *hvordan* stereotypene konstrueres og reproduseres, på selve *prosessen* der språkideologier formes, forsterkes, sirkuleres, utfordres og endres. Ifølge Blommaert (1999) utgjør språkdebatter viktige synkrone eller lokale vindu inn til disse mer eller mindre langvarige prosessene. Et materielt eller etnografisk blikk på disse immaterielle prosessene som tar utgangspunkt i reelle historiske aktører, kan nettopp avdekke språkideologiske diskurser gjennom å undersøke hvordan aktørene posisjonerer seg og trekker veksler på de selvsamme diskursene for å bygge allianser, projiserer sine interesser og å utøve makt (Blommaert 1999). Dersom det for eksempel er slik at enkeltindivider eller grupper ikke lykkes i å fremme sine interesser, eller ikke en gang anses å *ha* en stemme, er det sjelden slik at dette kun representerer et synkront eller et enkeltstående tilfelle:

It usually has to do with slowly or dramatically emerged forms of inequality sedimented in the differential allocation of speaking rights, attributions of status and value to speech styles, uneven distribution of speech repertoires and other historical developments. Such forms of inequality are transcontextual, translocal, certainly not one-time. (Blommaert 1999:8)

Språkdebatter er med andre ord utmerkete synkrone *loci* for å studere (re)produksjon av (hegemoniske) språkideologiske forståelsesformer, og hvordan disse skaper og gjenskaper bestemte sosiale virkelighetsforståelser.

Data

Artikkelen baserer seg på data hentet fra ulike medieoppslag om «kebabnorsk» fra 4.–19. juni 2009. I denne perioden var vi vitne til at et nytt medieoppslag genererte reaksjoner i form av nye oppslag, og den kan derfor omtales som et offentlig ordskifte eller debatt. Et bakteppe for denne debatten var en opptreden med rapperen, Danny⁶ og en kvinnelig, middelklasse-språkforsker, undertegnede, på NRKs fagdag 4. juni 2009. Under denne opptredenen presenterte Danny og undertegnede ideen om en ny «dialekt» i Oslo med henvisning til stabilisering av en ny talestil i språklig og kulturelt mangfoldige miljøer. Forestillingen kalte vi for, etter en raptittel av Danny, «Det er vi som er Wergeland nå!». ⁷ Raptittelen hadde altså klare allusjoner mellom Danny selv (og hans like) og det norske nasjonalikonet Henrik Wergeland som «fornorsket» det dansk-norske språket på 1800-tallet etter frigjøringen fra det danske koloniherrredømmet. I kjølvannet av denne opptredenen publiserte en journalist i den regionale avisen *Dagsavisen* et oppslag om «kebabnorsk» (12.6.2009)⁸, og innledet det som ble kebabnorskdebatten anno 2009. Disse oppslagene genererte en mengde reaksjoner, fra lærere, det statlige likestillings- og diskrimineringsombudet, og det ble publisert nye oppslag i *Dagsavisen* (15. og 16.6.2009)⁹. Debatten toppet seg med en TV-debatt i NRK/I kveld (17.6.2009)¹⁰, for så å avsluttes med en kronikk i *Dagsavisen* (19.06.2009)¹¹. Medieoppslag om «kebabnorsk» verken startet eller stoppet opp med denne debatten (*Atekst Retriever*, 18.11.2013, se nedenfor). «Kebabnorsk» er stadig et interessant tema for pressen, særlig som feriestoff (se fotnote 3). De medieoppslagene jeg baserer meg på i denne artikkelen, er hovedsakelig fra faktasjangeren, det vil si nyhetssjangeren, på linje med mange andre studier som er foretatt av språk i mediadiskurser (f.eks. Bell & Garrett 1998; Johnson & Milani 2010). Jeg har valgt å analysere det første avisoppslaget som initierte kebabnorskdebatten og responser på dette, som blant annet deler av nyhetsdebatten i NRK/TV/I kveld der Danny, samt direktøren for NHO Service og undertegnede, var invitert i studio.

Avisdebatt: «Kebabnorsk sperrer for jobb»

I det første medieoppslaget i *Dagsavisen* (12.6.2009) konstruerer journalisten en årsakssammenheng mellom det å snakke «kebabnorsk», arbeidsledighet og det å være ungdom med innvandrerbakgrunn. Sammenhengen mellom «kebabnorsk» og manglende jobbmuligheter slås fast allerede i overskriften på oppslaget: «Kebabnorsk sperrer for jobb». De tre ungdommene som blir intervjuet, understreker på sin side at de er klar over at man ikke snakker «kebabnorsk» i jobbintervju:

Utdrag 1:

Kebabnorsk sperrer for jobb

Holmlia-ungdommene NN (16), NN (19) og NN (17) advarer jevnaldrende mot bruk av kebabnorsk.

Du kan ikke dra på jobbintervju og si: Sjof CV-en min, sier NN (19) og rister på hodet mens han forklarer at «sjof» betyr se.

Kameratene NN (17) og NN (16) nikker samtykkende.

I intervjuet fremgår det at ungdommene har kunnskap om at man varierer språkbruk i ulike sammenhenger. Denne kompetansen utdypes ikke i intervjuet, tvert i mot forsterkes den diskursive «sannheten» om at «kebabnorsk» fører til arbeidsledighet ved at journalisten i påfølgende linje peker på at arbeidsledigheten er større blant innvandrere enn for resten av befolkningen. Den diskursive «sannheten» forsterkes ytterligere ved at journalisten har intervjuet en arbeidslivsforsker og bruker hennes utsagn som argumenter «mot» bruk av «kebabnorsk»:

Utdrag 2:

Arbeidsledigheten blant innvandrere er høyere enn for resten av befolkningen. Arbeidslivsforsker NN ved Fafo forteller at det kan være ulike årsaker til dette:

– Når arbeidsgivere skal ansette folk, forsøker de å unngå risiko. Arbeidsgivere kan oppleve flere forhold som risikofylte. Kebabnorsk er et godt eksempel på det. I de fleste tilfeller vil det være en dårlig ide å snakke kebabnorsk i jobb-sammenheng, forteller hun.

De tre kompisene har vokst opp på Holmlia, der kebabnorsk er utbredt. Nå vil de advare barn mot å snakke på den måten.

- *Det blir en dårlig vane som man etter hvert ikke klarer å legge fra seg, forteller NN.*
- *Og da vil man få det vanskelig i arbeidslivet, legger NN til.*
- *Mange barn snakker sånn fordi de synes det er kult, men det er ikke kult når du ikke får jobb, fortsetter NN.*

I medieoppslaget settes bruken av «kebabnorsk» inn i en journalistisk ramme som har mer til felles med skremselspropaganda enn faktasjangeren: Ungdommene vil *advare* barn mot å snakke på den måten, på Søndre Holmlia aktivitetssenter *får ikke barna lov til* å snakke «kebabnorsk», gutta på Holmlia *synes ikke noe om* «kebabnorsk», og en av dem ønsker at det var *forbudt* å snakke det (se nedenfor). I oppslaget konstrueres det en direkte årsakssammenheng mellom bruk av «kebabnorsk» og dårlig norskkompetanse (vanskelig å skrive norskstiler, man må bruke ekstra tid på å formulere seg korrekt, man glemmer ord og begreper man har lært på norsk fordi man er så vant til å bruke «kebabnorsk»):

Utdrag 3:

Dårligere i norsk

På Søndre Holmlia aktivitetssenter får ikke barna lov til å snakke kebabnorsk.

- *Det er ekskluderende, for det er ikke alle som forstår språkbruken, forklarer NN, leder av klubben.*
- *Dessuten mener jeg barna vil bli dårligere i norsk dersom de bare snakker kebabnorsk. De glemmer ord og begreper de har lært på norsk, fordi de er så vant til å bruke andre, sier han.*

Forbudt

Guttene på Holmlia synes ikke noe særlig om kebabnorsk.

- *Hadde det vært opp til meg, hadde jeg forbudt det, sier NN.*

Kameratene NN og NN forstår godt hvorfor:

- *Da jeg bare snakket kebabnorsk, opplevde jeg at det ble vanskelig å skrive norskstiler. Jeg måtte bruke ekstra tid på å formulere meg korrekt, forteller NN.*

Disse projiserte årsakssammenhengene er kun mulig som journalistisk grep fordi man har valgt å viske ut (*erasure*) svært mange andre elementer. Man visker blant annet ut det at barn og unges språkkunnskap er i utvikling, og at det kan være andre språklige (og sosiale) årsaker til at ungdommene opplever det som «vanskelig å skrive norskstiler». Dessuten visker man ut at ungdommene er i stand til – som alle andre – å variere sin språkbruk avhengig av situasjon, hvem man snakker med og hva man snakker om (se f.eks. Opsahl & Nistov 2010). Dette er en kompetanse som ungdommene selv innleder oppslaget med, men som ikke blir fulgt opp av journalisten. Tvert imot snus det om på denne innsikten og kompetansen i løpet av intervjuet. De unge gjøres nærmest om til sannhetsvitner på at deres eget språk er begrenset. Det synes som om disse (tidligere?) talerne av «kebabnorsk» siteres for å gi en slags troverdighet til språkideologiske forståelsesformer som samtidig marginaliserer taleren av «kebabnorsk». Gjennom journalistens grep bidrar de til å skape autensitet, en slags faktaproduksjon om den «dårlige» «kebabnorsken». Man kan spørre om dette er et etisk forsvarlig journalistisk grep overfor unge mennesker. «Kebabnorskens» projiserte negative konsekvenser blinkes ut i overskriftene i oppslaget: *Kebabnorsk sperrer for jobb, Negative signaler, Dårligere i norsk og Forbudt*. De negative projiserte konsekvensene forsterkes ytterligere ved at to språkekspert i oppslaget, nemlig den tidligere direktøren for Språkrådet og undertegnede, fremstilles som naive og kontra-intuitive, som noen som nærmest motarbeider de unges vilje (se også Hårstad og Opsahl 2013:37). I ingressen i den trykte avisutgaven heter det at: *Innvandrerungdom mener kebabnorsk stenger dørene til arbeidslivet. Språkforskere ser imidlertid ingen grunn til at de skal legge språkbruken fra seg*. Språkforskerne fremstilles i oppslaget som om de er ute av takt med «virkeligheten», igjen ved at arbeidslivsforskerens utsagn brukes som støtte for den journalistiske vinklingen:

Utdrag 4:

Arbeidslivsforsker NN mener språkekspert bør skille mellom hvordan virkeligheten er og hvordan den burde vært:

– De er i utakt med virkeligheten. I realiteten henger mange arbeidsgivere seg opp i hvordan man snakker. Det er en del av helhetsinntrykket. Man lurert ungdommen hvis man sier det er helt greit å bare snakke kebabnorsk, sier hun.

I dette oppslaget ser vi altså at journalisten konstruerer antagonistiske roller mellom to «ekspertgrupper», språkforskerne på den ene siden og ungdommene, arbeidslivsforskeren og ungdomsklubblederen på den andre. Begge gruppene konkurrerer i og for seg om ekspertrollen, men språkforskerne har ingen sjanse «når koplinga til mislykkethet på arbeidsmarkedet og marginaliseringa av det fremmede allerede er foretatt som journalistisk grep» (Hårstad og Opsahl 2013: 38). Ungdommene, arbeidslivsforskeren og ungdomsklubblederen «vant» altså den diskursive «sannheten» i den journalistiske fremstillingen: «Kebabnorsk sperrer for jobb». Selv om man blir intervjuet som «ekspert» er det med andre ord slett ikke sikkert at man fremstilles som en *troverdige* ekspert (Milani 2007). Dette er blant annet avhengig av det Blommaert (1999: 9) omtaler som «the struggle for authoritative entextualization», en forhandling som ofte handler om å tilstrebe autoritet for å kunne definere en bestemt sosial virkelighetsrepresentasjon. I papirpressen er ikke denne forhandlingen opp til de inviterte ekspertene selv; som Milani (2007: 102) understreker, styrer journalistene ikke bare «*who is allowed to speak (or not), but also in what amount and when*».

I det neste oppslaget i *Dagsavisen* (15.6.2009, se fotnote 8) fortsetter konstruksjonen av språkforskere som kontra-intuitive og som ute av takt med virkeligheten. Overskriften er *Krangler om kebabnorsk*, og i ingressen heter det at *Det er stor uenighet blant skoleansatte og språkforskere*:

Utdrag 5:

Kebabnorsk er i veien for integrering, sier NN, som har solid skolebakgrunn som tidligere inspektør ved NN skole og rektor på NN folkehøgskole. Han er glad for at noen endelig snakker om hvilke negative følger kebabnorsk kan ha:

– Språkforskere blir så begeistret over at disse ungdommene snakker annerledes, at de ikke tenker over hvilke ulemper det kan få, sier han.

Dagsavisen skrev lørdag at kebabnorsk sperrer for jobb. Mens ungdom med minoritetsbakgrunn hevdet at det var en dårlig uvane som stenger dørene til arbeidslivet, mente språkforskere at det ikke var nødvendig å legge det fra seg.

I dette medieoppslaget er det interessant at journalisten ikke har intervjuet en eneste språkforsker, men *filosofen* og *oversetteren* Andreas Østby som i sin tid gav ut

Kebabnorsk ordbok. Journalisten knytter dessuten an til sitt forrige oppslag, og gjentar i fortettet form sitt journalistiske grep der ungdommene gjøres til sannhetsvitner og faktaprodusenter av forestillinger om «kebabnorsk» som «dårlig» norsk og som stenger dørene til arbeidslivet. Gjennom en slik intertekstualitet reproducerer altså journalisten «punch lines», angivelige årsakssammenhenger, som senere innspill i debatten låner fra eller gjengir som et ekko. Ved stadig gjentakelse, reproduseres med andre ord stereotype oppfatninger og angivelige årsakssammenhenger, nettopp fordi de ikke kan bevises på andre måter (Bhabha 1983).

I det neste oppslaget om saken (*Dagsavisen* 16.6.2009, se fotnote 8) reagerer det statlige likestillings- og diskrimineringsombudet på det at minoritetsungdom kan oppleve å bli diskriminert dersom de snakker «kebabnorsk». Hun anbefaler minoritetsungdom å ta kontakt med likestillings- og diskrimineringsombudet hvis de føler seg ekskludert fra arbeidslivet fordi de snakker «kebabnorsk». En seniorinspektør i Arbeidstilsynet tror at mange arbeidsgivere har fordommer mot «kebabnorsk». Hun mener likevel at det ikke er grunn til at ungdom med minoritetsbakgrunn skal slutte å snakke «kebabnorsk» (*De må få lov til å være seg selv, og snakke på den måten de føler er naturlig for dem*). Vi ser at både likestillings- og diskrimineringsombudet og seniorinspektøren i Arbeidstilsynet «forsvarer» de ungdommene som angivelig snakker «kebabnorsk». Igjen konstrueres ungdommene som én og bare én gruppe, nemlig som ungdom med minoritetsbakgrunn, og det projiseres et bilde av dem som om de *kun* snakker det angivelige språket «kebabnorsk», og ikke noe annet. Den språklige og sosiale variasjonen mellom dem viskes med andre ord ut. Ut ifra en likhetsideologisk forståelsesform kunne man tenke at det er positivt at ungdommene «skal få lov til å være seg selv», men også denne medierte fremstillingen bygger på en essensialisert oppfatning av de angivelige ungdommene, og representerer en type maktutøvelse, en subjektivering i Foucaults (1975) forstand: Du er deg selv og det er du på én og bare én måte; som den positive eksotiske taleren av «kebabnorsk». Disse «forsvarerne» av «kebabnorsk» bidrar med andre ord til de samme homogeniseringsprosessene som «motstanderne» av «kebabnorsk» gjør.

TV-debatt: «Kebabnorsk sperrer for jobb»

Debatten om «kebabnorsk» nådde et toppunkt med TV-debatten i *I kveld* (17.6.2009). To av intervjuobjektene i den forutgående avisdebatten var invitert, en representant fra NHO Service og undertegnede. Det samme var rapperen og den

selv-proklamerte taleren av «kebabnorsk», Danny. I introduksjonen til debatten gjentar debattlederen (DL) som et ekko eller «punch line» den samme koplingen mellom «kebabnorsk» og arbeidsledighet som allerede var skapt i avisoppslagene:

Utdrag 6:¹²

DL: men først (.) det kalles kebab (.) norsk og er en blanding av norsk (.) kurdisk (.) arabisk og urdu (.) et slikt språk gjør at mange minoritetspråklige sliter med å få seg jobb (1.0) og slik høres dette språket ut (1.0)

Deretter vises det et klipp fra NRK/TV-serien *Typisk norsk* der programlederen reiste ut til Holmlia skole «for å høre ekte kebabnorsk», som han uttrykker det. I møtet med et knippe elever i et friminutt viser TV-klippet at programlederen *gir* elevene et ark med ord og setninger, inkludert seksualiserte, som de blir bedt om å lese høyt og deretter «oversette». Det er altså NRKs journalister som først kommer på de seksualiserte replikkene, og ikke de unge selv. NRKs journalist(er) forbereder, og *kan* med andre ord manuset *før* de reiser ut for å dokumentere «virkeligheten». Journalisten(e) kjenner altså til en metanarrativ om innvandrerungdom og «kebabnorsk» før de besøker skolen, og før de skriver replikkene. TV-klippet er med andre ord et godt eksempel på hvordan det å dokumentere eller skildre «livet» på Holmlia *gjøres*. Skildringen er produsert av journalisten(e)s egen narrativ eller fortelling, en fortelling som altså kommer til før den reelle hendelsen. Ved å konstruere denne hendelsen nærmest som en oppdagelsesreise journalisten legger ut på, der han møter de «innfødte», de «ekte» talerne av «kebabnorsk», eksotiseres både en antatt språklig praksis og ikke minst ungdommene. Det projiseres et bilde av den eksotiske «Andre» gjennom et slags turistblikk, et nokså kjent fenomen innenfor andre kulturmøtekontekster (Stroud 2004). Etter at TV-klippet ble spilt av i studio i nyhetsdebatten *I kveld*, gir debattlederen NHOs representant ordet:

Utdrag 7:

DL: her hørte vi litt kebabnorsk, NN, og du representerer arbeidsgivere i privat sektor og du kaller dette her en uting eller unorsk

NHO: ja

DL: hva legger du i det?

NHO: *nei ((latter)) det kan man jo tolke selv hvis man forsøker å forstå det som sies her sånn ((peker med referanse til skjermen der en video fra Holmlia er spilt av i studio)) (1.0) og det er klart det- vi organiserer mange bedrifter i servicenæringen og de sliter jo med og så og så få dette med språk og kommunikasjon til å fungere ((ser på Danny)) (.) og ehm da synes jeg det er veldig rart at hvis man som nordmann eller en som behersker det norske sproget skal avlere seg å begynne å bruke et stammespråk som man ikke kan bruke i jobben (.) da ber man jo om å ikke få jobb*

Ifølge NHOs representant er arbeidsledighet en logisk (selvvalgt) konsekvens av «kebabnorsk» eller det han kaller for et «stammespråk», «uting» eller «unorsk» (*da ber man jo om å ikke få jobb*). Bruken av ordet «stammespråk» leder tankene til et inngruppespråk, men kan også vekke stereotyper knyttet til en foreldet kolonial diskurs der man hevdet at det europeiske borgerskapet var overlegent «bakstreberske» og «primitive» andre (f.eks. Bhabha 1983). Gjennom en slik bruk synes han å plassere Danny og hans like i en nedvurdert posisjon. Ytringer har altså betydning i forhold til det som forblir uttalt eller usagt, og mellom linjene i NHO-representantens ytring, finner vi implisitt noe slikt som at 'vi har allerede så mange kommunikasjonsproblemer med arbeidere med innvandrerbakgrunn, så hvorfor trenger vi enda en kompliserende faktor, nemlig «kebabnorsk»'. «Kebabnorsk» settes altså opp på linje med en form for «innlærernorsk» der begge deler impliserer manglende kompetanse i norsk. En slik sammenkopling stemmer ikke overens med den sosiolingvistiske forskningen som er gjort på disse ungdommenes språklige praksis (f.eks. Hårstad & Opsahl 2013; Nortier & Svendsen red. 2014; Quist & Svendsen red. 2010). Fra forskningslitteraturen fremgår det at slike talestiler ikke er et symbol på manglende norskkompetanse, men en del av de unges språklige repertoar, en stil særlig til bruk blant jevnaldrende. Et viktig poeng i så måte er at slike talestiler også er i bruk blant ungdommer med ikke-innvandrede foreldre. Slik bruk kan med andre ord ikke koples til det å lære seg norsk, og vitner om at talestilen inngår i et bredere språklig repertoar der man kan variere språkbruk alt etter situasjon. I UPUS/Oslo-prosjektet viste det seg for eksempel at ungdommene generelt brukte en mer «standardnær» uttale i formelle sammenhenger, nemlig i intervju med oss forskere, enn det de gjorde i samtaler seg imellom (Opsahl & Nistov 2010).

I utdraget ovenfor (7) konstruerer NOH-representanten en binær motsetning mellom et tilsynelatende homogent, originalt og «rent» norsk språk versus dette

«uforståelige» «stammespråket», blant annet ved å bruke den konservative riksmålsformen «sproget». Dette, sammen med latteren hans, kan ha bidratt til å forsterke den avstanden og den asymmetrien i både alder og i formell makt som ligger mellom Danny og ham selv. Danny på sin side reagerer noe heftig med å argumentere at brukere av «det dere kaller kebabnorsk» har da sosiale antenner, at man kan skifte talestil avhengig av hvem en snakker til og at det er andre grunner til arbeidsledighet enn «kebabnorsk».

Utdrag 8:

DL: *men er du ikke redd for at dette språket kan forhindre mange minoritetsungdom i å få jobb?*

Danny: *nei fordi jeg tror at alle sammen- som jeg nettopp sa (.) og egentlig jeg behøver ikke å gjenta meg selv, men jeg skal gjøre det ((ser på NHO-representanten)) de tar å- de er liksom på jobbintervju (.) de tar ikke å si- kan du sjofe cv'en min eller sånne ting som det der (.) så ((kremt)) det jeg føler er at det er mange faktorer som er viktig å få inn her og det er mangel på kunnskap om minoritetsungdom og derfor så kommer disse fordommene inn (.) og det- det kan hindre minoritetsungdom i å få jobb (.) eller så er det mangel på kvalifikasjoner [blant] minoritetsungdom*

DL: *[men] men du! hva er forskjellen på svensk og kebabnorsk? ((til NHO-representanten))*

Av utdraget ser vi at Danny forsøker å løse opp eller denaturalisere det projiserte ikoniske forholdet mellom «kebabnorsk» og «arbeidsledighet» ved å peke på at det kan være fordommer, mangel på kunnskap om «minoritetsungdommer» eller manglende kvalifikasjoner som kan være en årsak til den påståtte arbeidsledigheten. Debattlederen følger imidlertid ikke opp dette, og legger forsøket «dødt» ved heller å la NHO-representanten kommentere forskjellen mellom svensk og «kebabnorsk», et tema som først får mening senere i debatten når «kebabnorsk» koples opp mot svensk ungdom som arbeider i Norge. En grundigere analyse ville kunne avdekke hvem som «vant» denne TV-debatten. Danny snur for eksempel om på de asymmetriske forskjellene i formell makt og alder mellom NHO-representanten og ham selv, ved å overrekke ham en bok til sist i programmet, nemlig boka *Mangfold og likeverd* av Khalid Salimi.

Språklige (r)enhetsideologier i kebabnorskdebatten

I kebabnorskdebatten konstrueres det flere binære opposisjoner eller motsetningsforhold (*fractal recursivities*), som «minoritet» versus «majoritet» og «kebabnorsk» versus «standard (normert) norsk». Disse sosiale og språklige posisjoneringene er kun mulig gjennom utvisninger (*erasure*) langs flere dimensjoner og gjennom konstruksjon av visse indeksikaliserte og ikoniske forbindelser. Det store norske språklige mangfoldet er visket ut, inkludert dialekter generelt, og dialekter i Oslo spesielt. Det samme er variasjonen i et angivelig norsk «standardspråk» eller «sprog» som er projisert som en slags default måte å snakke på. Denne forestilte «standard» settes så opp mot «kebabnorsk» som en avvikende måte å snakke på. I Norge finnes det som kjent ingen «standard» måte å snakke på, men to *skriftlige* varianter, nemlig bokmål og nynorsk. I debatten er dessuten «kebabnorsk» konstruert som én tellelig størrelse, som om det skulle være en bestemt måte å snakke på uten noen variasjon. Dette er forstemmende særlig med tanke på at ungdommene på Holmlia i TV-klippet fra *Typisk norsk* forklarte og *leste opp* setninger fra et ark de ble gitt av programlederen. Debattlederen i *I kveld* bidrar også til å fremstille «kebabnorsk» som et eget «språk» ved å slå fast at dette «språket» *er en blanding av norsk (.) kurdisk (.) arabisk og urdu*. Fra forskningen kan man ikke finne støtte i en slik påstand, tvert i mot, er det behov for flere studier av hvilke språk ungdommer i flerspråklige miljø låner ord fra, men som debattleder og ordstyrer innehar vedkommende i kraft av sin rolle, diskursiv makt, og kan nettopp projisere slike diskursive «sannheter» uten at de stemmer overens med ungdommenes faktiske språklige praksis, slik den er dokumentert i forskningen (se f.eks. Hårstad & Opsahl 2013; Quist & Svendsen red. 2010). I debatten er de angivelige brukerne av «kebabnorsk» videre konstruert som en homogen gruppe, en slags pan-etnisk minoritetsgruppe der variasjonen mellom dem, både språklig, kulturelt og sosialt, er utelatt. Det at ungdom med *majoritets* bakgrunn også er, slik forskningen viser, brukere av en slik talestil, viskes helt ut – til tross for at selve minoritets-/majoritetsdimensjonen bringes i spill i TV-debatten når det fremgår at Danny faktisk har norskfødt mor (til tross for at utseendet vitner om nordafrikansk opphav). Ikoniseringen mellom «kebabnorsk» og minoritetsungdom projiserer således et bilde av arbeidsledige ungdommer med innvandrerbakgrunn nærmest som om arbeidsledigheten siver ut fra de unges biologiske eller kulturelle essens (jf. Irvine & Gal 2000; Milani 2010). Ikoniseringen er dessuten kjønnnet i den forstand at jenter er utelatt fra de ulike oppslagene i kebabnorskdebatten. Det er kun gutter som intervjues i *Dagsavisen*, og det er kun

gutter på Holmlia skole (med unntak av et glimt av én jente) i TV-klippet fra *Typisk norsk*. Det er altså gutter som svarer på programlederens spørsmål og en gutt som leser og oversetter de seksualiserte ordene. Danny er dessuten en ung mann. I debatten om «kebabnorsk» projiseres med andre ord et bilde der den prototypiske brukeren av «kebabnorsk» er en gutt eller ung mann med innvandrerbakgrunn. Følgende årsaksforhold projiseres i denne ikoniseringen: Hvis A («kebabnorsk»), så B (gutt/ung mann med innvandrerbakgrunn), så C (arbeidsledighet). Den projiserte årsakssammenhengen mellom «kebabnorsk» og det å ikke få jobb, er kun mulig fordi man utelater svært mange andre faktorer som eventuelt kan bidra til arbeidsledighet. Det projiserte årsaksforholdet er altså kun mulig gjennom nedtoningen eller utviskingen av faktisk sosiolingvistisk variasjon og de kontekstuelle betingelsene for slik variasjon. I kebabnorskdebatten anno 2009 reproducerer media med andre ord historiske ideologier om språk som «rene», enhetlige og avgrensede størrelser, størrelser som igjen koples til bestemte sosiale og/eller etniske grupper.

«Kebabnorsk» og dets motsvarigheter i for eksempel Sverige og Danmark (som «rinkebysvenska», «blattesvenska» og «perkerdansk») synes å være språkideologisk posisjonert som kontrast til de nasjonale «standardspråkene» (f.eks. Madsen 2013; Milani 2010; Stroud 2004).¹³ Milani (2010) viser, som i analysen av kebabnorskdebatten ovenfor, hvordan «blattesvenska» konstrueres som én bestemt måte å snakke på der språklig, sosial og historisk variasjon viskes ut. Langs de samme linjene argumenterer Stroud (2004) for at «Rinkeby Swedish» fremstilles som en slags «pan-immigrant variety of Swedish» og som settes opp mot standardsvensk, som om standardsvensk utgjør en slags default måte å snakke på uten noe variasjon. Gjennom slike fremstillinger opprettholdes forestillinger om at det eksisterer en homogen «standardnorm», det være seg en svensk eller en norsk språknorm, hvilket altså ikke er tilfellet. Slike forestillinger om et homogent, «rent» norsk språk, står i kontrast til forestillinger om «blandete» språk, og er ofte koplet til språkideologiske forståelsesformer om språklig enhet (Svendsen 2006). Slike språklige enhetsideologier kan forankres i romantikkens syn på språk, og særlig på «morsmål», som «naturlige» uttrykk for nasjonale identiteter (se f.eks. Andersson 1983). Språklige enhetsideologier har blant annet vokst frem som en konsekvens av at (standard)språk (og visse dialekter) ble sett på som et uttrykk for det «ekte» og «originale», som selve nasjonalitetens «legeme» (jf. sitatet av Øverland ovenfor). Et slikt språk (eller dialekt) forutsettes innenfor en språklig enhetsideologisk tenkning, å være «rent» og «fullstendig» der

«knot» eller «språkblanding» nedvurderes (Opsahl 2013; Mæhlum & Røyneland 2009; Svendsen 2006).

I kebabnorskdebatten knytter man altså an til språklige (r)enhetsideologier der man konstruerer norsk språk som en «ren», homogen størrelse; man knytter an til en forestilling om at det eksisterer én homogen norsk språknorm (*sproget*) som settes opp mot dette antatte «blandingsspråket» (*stammespråk, kebabnorsk*). Analysen viser at den semiotiske verdien av denne antatte måten å snakke på ikke er særlig høy. Den er fremstilt – i kontrast til det forskningen fremhever – som noe som kun er i bruk blant «minoritetspråklige» eller «unge gutter med innvandrerbakgrunn», og den fører «logisk» til arbeidsledighet.

Språk som stedfortredende tema i sosiale differensieringsprosesser

I kebabnorskdebatten anno 2009 produseres altså en diskurs der «kebabnorsk» fremstilles som en viktig årsak til at «ungdom med innvandrerbakgrunn» utestenges fra arbeidslivet. Man kan spørre om en slik utvisking og årsaksprojisering representerer en slags ansvarsfraskrivning der man legger ansvar for en eventuell arbeidsledighet utenfor politisk styring og det etablerte majoritetssamfunnet; at man forskyver ansvaret for diskriminering over på den diskriminerte. I debatten kan det med andre ord synes som at språk gjøres til et slags stedfortredende tema for bredere sosiale differensieringsprosesser, der språk omformes til en ytre manifestasjon av en underliggende sosial bekymring for hvordan det går med unge menn med innvandrerbakgrunn, om de inkluderes i eller utestenges fra arbeidslivet.

I en rapport fra Statistisk sentralbyrå om unge med innvandrerbakgrunn på arbeidsmarkedet, viser Løwe (2010) at det ikke er grunn til en generell bekymring for utdannings- og arbeidssituasjonen blant unge med innvandrerbakgrunn (16-25 år), da disse deltar på arbeidsmarkedet og i utdanningssystemet i like stor grad som ungdom generelt. På den annen side, med tanke på etnisk diskriminering i arbeidslivet, kan det absolutt være grunn til bekymring. Midtbøen og Rogstad (2012) viser for eksempel at diskriminering i ansettelsesprosesser utgjør et substansielt hinder for tilgangen til arbeidslivet for personer med etnisk minoritetsbakgrunn: Sannsynligheten for å bli kalt inn til et jobbintervju reduseres i gjennomsnitt med om lag 25 prosent dersom søkeren har et utenlandsk-klingende navn, sammenlignet med identisk kvalifiserte søkere med majoritetsbakgrunn. Ifølge Olsen (2012) er det en

forskjell i deltakelse i arbeidslivet mellom de som er norskfødte og de som ikke er det, ved at norskfødte med innvandrerforeldre ligger atskillig nærmere ungdom i majoritetsbefolkningen når det gjelder prosentandel i arbeid og utdanning enn det innvandrere gjør.

Språkkontaktbaserte talestiler i språklig og kulturelt heterogene byrom er vokst frem i barne- og ungdomsgenerasjonen, og ikke i foreldregenerasjonen (Quist & Svendsen red. 2010). Slike talestiler er dessuten, som påpekt ovenfor, også i bruk blant ungdom med majoritetsbakgrunn. Ut ifra forskningslitteraturen er det derfor forunderlig at «kebabnorsk» projiseres som en årsak til denne angivelige arbeidsledigheten. Hvis det er slik at det verken er grunner til å frykte «kebabnorsk» eller «arbeidsledighet» blant norskfødte med foreldre som er innvandret til Norge, kan man nettopp undre seg over hvorfor det konstrueres slike årsakssammenhenger i denne medierte debatten. I Sverige viser Jonsson og Milani (2009, Milani 2010, Milani & Jonsson 2011) hvordan debatten om «blattesvenska», som fant sted i *Dagens Nyheter* våren 2006, ikke bare promoterer bilder av de unge, og særlig unge menn, som de etniske «Andre» og deres språklige praksis som avvikende og uforståelig, men at deres språklige praksis også konstrueres som årsak til sosiale og utdanningsmessige problemer. Milani (2010) argumenterer for at debatten om «blattesvenska» ikke kan ses på som et isolert fenomen, men som en ytre manifestasjon på brede sosiale bekymringer om språk, migrasjon og etnisk mangfold i Sverige. Det synes med andre ord som det er en viss intertekstualitet mellom de to debattene. Debattene sier dermed kanskje minst like mye om norsk og svensk hvit middelklasse som det den gjør om de angivelige talerne av henholdsvis «kebabnorsk» og «blattesvenska». Milani (2010) påpeker dessuten at det stadig er blitt mer kontroversielt å fremheve kultur som en forklaringsfaktor for en spesifikk atferd, og at dette kan være en av årsakene til at «Deres» *språk*, «blattesvenska», brukes som en slags stedfortredende forklaringsfaktor.

Overtly foregrounding 'Their' language, however, is by no means any more innocuous than invoking culture, ethnicity or race. In fact, the analysis above has shown that such metalinguistic discourses [...] are key mechanisms in the political economy of language and identity in the sense that they synergistically define linguistic as well as social 'deviance'. This is because such discourses subtly reproduce a negative image of a group of people ('our new Swedes' and 'multiethnic lads') at the same time as they performatively bring into existence and equally negatively-laden construct of their linguistic practices (blattesvenska). (Milani 2010:136)

Gjennom en gjentatt konstruksjon av binære motsetninger i kebabnorskdebatten, både språklig og sosialt, bidrar man altså til å definere eller opprettholde grenser mellom hva som teller som «norsk» versus de etniske, eksotiske «Andre» (jf. Stroud 2004). For mange av de selv-proklamerte talerne av «kebabnorsk», er derimot talestilen et uttrykk for at «det norske» har endret seg som følge av innvandring, som hos Kine, en 15 år gammel jente som inngikk i UPUS-prosjektet, og som er én av de mange som *ikke* har innvandrede foreldre:

Utdrag 10:

Kine: *kebabnorsk det er [liss]om sånn (.) hvis man skal nevne det lissom så blir det det heter*

Bente: *[ja] ja er det noe sånn er det en sånn type positiv term eller er det noe negativ term eller har det lissom ikke noen eh sånn valør*

Kine: *jeg tror det er ganske positiv for du kan tenke sånn (.) det er en blanding av (.) norsk og et fremmed språk liksom som gjør (.) det viser da at (.) det er ikke så veldig sånn stor rasismeforskjell i Norge siden (.) kebabnorsk ble jo danna fordi (.) norske og utenlandske (.) henger sammen*

Bente: *ja*

Kine: *lissom (.)*

Bente: *ja*

Kine: *så (.) viser at det er en (1.0) at det er (.) godt mulig i hvert fall i Oslo å være (1.0) utenlandsk lissom*

Bente: *ja (.) så det har ikke noe sånn (.) em (.) det er ikke noe sånn negativt i forhold til det med den termen (.) å bruke det ordet (.) kebabnorsk (.) det er lissom helt greit*

Kine: *ja*

Kine ser altså på «kebabnorsk» som en konsekvens av at «norske og utenlandske henger sammen». For henne er den semiotiske verdien av denne talestilen høy, og står i kontrast til analysen ovenfor. Hennes positive syn reflekterer det at «kebabnorsk» har en slags subkulturell prestisje eller status på visse arenaer, særlig blant jevnaldrende. Det er flere aktører som systematisk og bevisst har arbeidet for å høyne «kebabnorskens» verdi, også på mer institusjonaliserte arenaer. Oslo-Filharmonien og

Nordic Black Theater inngikk for eksempel et samarbeid i oppsetningen *Romeo og Julie anno 2010* som var basert på Nordic Black Theaters forestilling *Romeo & Julie in rap*, fra høsten 2007. I den sistnevnte forestillingen bidro to av medlemmene i hip hop crew'et *Minoritet 1* til å skrive om teksten til «kebabnorsk», og om språkformen sier de til gratisavisen *OsloPuls* (23.10.2007) at det «[...] er veldig viktig å ikke tro at det er et språk som brukes når folk ikke kan snakke norsk, men tvert imot, det er et intelligent språk, som kan hjelpe folk til å forklare seg bedre i Norges nye samfunn» (Brunstad, Røyneland og Opsahl 2010:245). *Minoritet 1* og andre rap-artister har vært, og er, sentrale aktører for å promotere «kebabnorsk», også gjennom et slags didaktisk prosjekt (som at *Forente Minoriteter* og *Karpe Diem* oppdrar rapbarn ved å forklare «kebabnorsk», se <http://www.youtube.com/>, sist besøkt 12.9.2013). Danny har dessuten tatt til motmæle mot selve merkelappen «kebabnorsk», en term han oppfatter som nedsettende. Han og jeg diskuterte i sin tid alternative språkvitenskapelige termer der jeg presenterte én av flere foreslåtte fagtermer, nemlig *multietnolekt* (multi- 'flere', etno- 'folk' og lekt 'tale, system', se Bodén 2010; Hansen & Pharao 2010; Quist 2000; Svendsen & Røyneland 2008). Som et eksempel på Giddens' (1984:374) «doble hermeneutikk» som fremhever det sirkulære forholdet mellom vitenskapelige og lekfolk, sendte Danny meg (i 2008) etter de første intervjuene og samtalene med ham en begeistret e-post med en ny rap der han hadde brukt «multi-etnolekt» (DannyBoy Norsk2 – et lite stykke Norge, se www.youtube.com, sist besøkt 18.11.2013):

Utdrag 11:

Jeg vet det er folk som misliker de nye ordene. Vi har bare gjort det som Wergeland gjorde. Lage historie med nye ord i ordboken og tydeligvis har det falt i smak hos noen nordmenn. Og det kommer alltid noen flere hit for språket er litt fattigslig, tilføyer det med mer flyt. Det er ikke noe negativt. Og det som er et fakta, kompis, det er verre å snakke bra norsk dårlig enn dårlig norsk bra, kompis. Og uansett hvor i Norge du går, blant ungdommer er det norsk 2 som rår. Og uansett alle sammen har sin dialekt, men der jeg kommer fra snakker vi multietnolekt. (DannyBoys rap «Norsk 2»)

Språkforskere er langt fra enige om hvordan vi skal benevne slike språkkontaktbaserte talestiler og de foreslåtte termene er mange, som blant annet «contemporary urban vernaculars» (Rampton 2014), «late modern urban speech styles» (Madsen 2008; Møller 2009), «multietnolekter» (Bodén 2010; Hansen & Pharao 2010;

Quist 2000) og «multiethnic youth languages» (Aarsæther 2010; Bijvoet & Fraurud 2010). Danny, som den språkinteresserte unge mannen han er, valgte altså å bruke termen «multietnolekt» i sin rap. Vi ser at han sidestiller «multietnolekt» med det «alle sammen har», nemlig «dialekt». En slik sidestilling ville ikke ha positiv verdi for eksempel i Danmark hvor dialektene har langt mindre prestisje enn i Norge, men i det norske «dialektparadiset» blir en slik sidestilling symboltung. Her anses dialekter som viktige identitetsmarkører, som selve bumerket på hvor du kommer fra. Gjennom bruken av «multietnolekt» i Dannys rap transformeres en språkkontaktbasert talestil til å fremstå som «stuerent» eller «normalt», til en -lekt på linje med andre (dia)lekter, til å bli en del av det norske dialektlandskapet.

Denne transformeringen har han altså ikke vært alene om. Gjennom en dobbel hermeneutikk der begreper og kunnskap kan være formidlet direkte mellom vitenskapelige og lekfolk eller gjennom media, bidrar med andre ord også språkforskere til registerdanningsprosesser. Medieovervåkingsredskapet *Atekst Retriever* viser for eksempel at termen «kebabnorsk» fikk en kraftig oppsving i media (i papirpresse og på nett) fra og med 2005. I 2005 gav som nevnt Østby (2005) ut sin *Kebabnorsk ordbok* og i overgangen 2005/2006 startet UPUS/Oslo-prosjektet der vi fikk relativt mye presseomtale (se fotnote 3). Antallet artikler der «kebabnorsk» forekommer er fremdeles relativt høyt, og selv om det er en etablert term i media er det for tidlig å kunne spekulere i hvorvidt den vil vare ved over tid. «Multietnolekt» har derimot ikke spredt seg som en særlig frekvent term (*Atekst Retriever*, 18.11.2013). I 2004 fant Kulbrandstad at «kebabnorsk» ble brukt både som en term for «dårlig norsk» og som en term for en språkkontaktbasert talestil. Språkrådet og NRK utførte i 2009 en språkholdningsundersøkelse der de fant at et representativt utvalg nordmenn (54 %) er relativt positive til utenlandsk aksent (Språkrådet 2013). De fant imidlertid at de fleste er negative til at det etablerer seg varige minoritetsspråk i Norge (62 %). Det er mulig at det å presentere ideen om en ny «dialekt» i Oslo i 2009, kan ha knyttet an til slike negative oppfatninger, at man ikke ønsker en varig stabilisering og etablering av slike språkkontaktbaserte talestiler. Ifølge Hårstad og Opsahl (2013:109) synes det nettopp som det har skjedd en endring i konnotasjonene til termen «kebabnorsk», der termen «i utgangspunktet typisk kunne koples opp mot positive konnotasjoner til språklig kreativitet og nyskaping, [fungerer] den i seinere tid [...] mer eller mindre som et synonym for «dårlig norsk» eller «uutvikla norsk»». Ims (2013) viser imidlertid i sin internettbasert storskalaundersøkelse om betegnelser på nye måter å snakke norsk på i flerspråklige

områder, at termen «kebabnorsk» i større grad blir brukt av respondenter bosatt i Oslo øst enn i Oslo vest. Ims argumenterer på bakgrunn av dette at termen har gjennomgått en slags diskursiv nøytralisering der den ikke lenger er entydig stigmatisert og at det finnes konkurrerende verditilskrivninger.

Avslutning

Analysen av kebabnorskdebatten anno 2009 har altså vist at språk og sosiale grupper konstrueres som homogene, avgrensede størrelser, konstruksjoner som bidrar til å (re)produsere sosiale og språklige stereotypier og som igjen bidrar til å reproducere språklige og sosiale forskjeller: Det er en forskjell mellom «Vår» og «Deres» angivelige måte å snakke på; det er en forskjell mellom et forestilt «Oss» og «Dem». Debatten reproducerer med andre ord hegemoniske språkideologiske hierarkier der den «rene» norsken troner som et ideal og der «kebabnorsken» fremstilles som «dårlig norsk». Denne «dårlige norsken» fører, gjennom projiserte årsakssammenhenger der språklig og sosial variasjon viskes ut, til arbeidsledighet. «Kebabnorsken» semiotiske verdi er med andre ord projisert som lav. Gjennom en slik vurdering av angivelige måter å snakke på, objektifiserer man samtidig bestemte representasjoner av en språklig og sosial virkelighet. En slik objektifisering er som vi har sett ovenfor langt fra verdinøytral og handler også om en ideologisk og symbolsk forhandling om interesser og forståelsen av tradisjonelle sosiale og etniske kategorier (Agha 2007; Bourdieu 1991; Gal 2013). I debatten utelates det for eksempel at også ungdom med majoritetsbakgrunn tar i bruk en slik språkkontaktbasert talestil, og at de aktuelle ungdommene endrer språkbruk i ulike kontekster (f.eks. Quist & Svendsen red. 2010; Nortier & Svendsen red. 2014). Det er med andre ord ikke et en-til-en-forhold mellom en angivelig måte å snakke på og etnisk bakgrunn i flerspråklige byrom. Debatten om «kebabnorsk» reflekterer med andre ord en begrenset og unyansert forståelse av disse ungdommenes språklige praksis. På denne ungdomsarenaen er det flere stemmer, også de som anser «kebabnorsk» for å ha prestisje, og da blant jevnaldrende som et inngruppefenomen. Flere aktører utenfor denne medierte debatten forsøker å høyne eller rekonstruere «kebabnorskens» verdi gjennom en forhandling om interesser og autoritet der man mer eller mindre uttalt har en misjon og en visjon om å «normalisere» det «unormale». Gjennom språkideologiske forhandlinger om sosial(e) identitet(er) utfordres således grensene mellom et forestilt «Oss» og «Dem», grensene for *hva* som anses som «norsk» og for *hvem* som inkluderes i det store norske «Vi'et».

Noter:

¹ Bente Ailin Svendsen er professor og nestleder ved *MultiLing Senter for flerspråklighet* (*Multilingualism in Society across the Lifespan*), Institutt for lingvistiske og nordiske studier ved Universitetet i Oslo, se <http://www.hf.uio.no/multiling/>. Dette arbeidet er delvis finansiert av Norges forskningsråd gjennom ordningen Sentre for fremragende forskning, prosjekt nummer 223265. Artikkelen er blant annet skrevet på Schæffergården, København. Takk til Fondet for dansk-norsk samarbeid for støtte. Takk til Viggo Vestel, NOVA Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring, Rickard Jonsson, Barn- og ungdomsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet, og to anonyme fagfeller for gode innspill til tidligere versjoner av denne artikkelen. E-postadresse: b.a.svendsen@iln.uio.no

² «Kebabsvenska» var i sin tid én av flere termer i bruk for å betegne måter å snakke svensk på, særlig om språklige praksiser i Rinkeby utenfor Stockholm. «Kebabsvenska» er ikke lenger særlig i bruk.

³ Se Bente Ailin Svendsens hjemmeside for medieklipp: <http://www.hf.uio.no/iln/personer/vit/benteas/media/>.

⁴ Slike sosialpsykologiske persepsjonsstudier finnes ikke i en norsk kontekst, men se Ims' (2013) storskalaundersøkelse av betegnelser eller merkelapper folk setter på «den norsken som snakkes i flerspråklige bymiljø».

⁵ Milani (2010), Androutsopoulos (2010) og delvis Stroud (2004) har funnet Irvine og Gals (2000) teoretiske rammeverk nyttig i forbindelse med offentlige debatter om den senere tids språkkontakt i utbane rom. Sollid (2009) har anvendt rammeverket for å drøfte hvorfor det hun omtaler som de nordnorske «etnolektene» i samiske og kvenske områder, ikke ble gjenstand for vitenskapelig utforskning i den tradisjonelle norske dialektologien. Sollid (2009:164) viser hvordan «konsekvensen av denne forskningspraksisen er en marginalisering av bestemte typer norske talemål og et verdihierarki der de nordnorske etnolektene har hatt en relativt lav prestisje, både blant nordmenn generelt og blant forskere.

⁶ Danny deltok i UPUS/Oslo-prosjektet i 2006, og jeg har samlet inn data om hans språklige praksis ved flere anledninger siden. Han fremstår her med sitt artistnavn, Danny, nå Danny Maroc, og har både ønsket og gitt sitt samtykke til å bruke artistnavnet. De andre navnene som inngår i debatten er enten anonymisert eller kun omtalt i kraft av deres stilling på det daværende tidspunktet.

⁷ Se <http://www.nrk-fagdagen.net/?p=332> (sist besøkt 1.8.2013).

⁸ Se <http://www.dagsavisen.no/samfunn/kebabnorsk-sperrer-for-jobb/> (sist besøkt 1.8.2013).

⁹ Se <http://www.dagsavisen.no/samfunn/krangler-om-kebabnorsk/>, <http://www.dagsavisen.no/samfunn/sjefer-vil-ikke-sjofe/> (sist besøkt 1.8.2013).

¹⁰ Se <http://www.nrk.no/nett-tv/indeks/175113/> (sist besøkt 1.8.2013).

¹¹ Kronikken er ikke lenger tilgjengelig i nettversjon, men se Nasjonalbiblioteket.

¹² (.) = kort pause, (1.0) = pause angitt i sekunder, – = avbrytelse, [] = overlappende tale, (()) = kommentarer

¹³ Mens det i Norge og Sverige har vært offentlige ordskifter som den såkalte blattesvenskadebatten og kebabnorskdebatten, er ikke dette tilfellet i samme grad i Danmark. *Blatte* er en betegnelse brukt nedsettende om innvandrere.

Referanser

- Aarsæther, F. (2010). The use of multiethnic youth language in Oslo. I P. Quist & B. A. Svendsen (red.), *Multilingual Urban Scandinavia. New Linguistic Practices* (s. 111-126). Bristol: Multilingual Matters.
- Aasheim, S. (1995). «Kebab-norsk»: Framandspråkleg påverknad på ungdomsspråket i Oslo. Hovedoppgave i nordisk språk, Universitetet i Oslo.
- Agha, A. (2007). *Language and Social Relations*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Andersson, B. (1983). *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London: Verso.
- Androutsopoulos, J. (2010). Ideologizing ethnolectal German. I S. Johnson & T. Milani (red.), *Language Ideologies and Media Discourse: Texts, Practices and Politics* (s. 182-202). New York: Continuum.
- Bakhtin, M. M. (1981). *The Dialogic Imagination*. Austin: University of Texas Press.
- Bell, A. & P. Garrett (1998). *Approaches to Media Discourse*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Bhabha, H. K. (1983). The other question. The stereotype and colonial discourse. *Screen*, 24.6: 18-36.
- Bijvoet, E. & K. Fraurud (2010). 'Rinkeby Swedish' in the mind of the beholder. Studying listener perceptions of language variation in multilingual Stockholm. I P. Quist & B. A. Svendsen (red.), *Multilingual Urban Scandinavia. New Linguistic Practices* (s. 170-188). Bristol: Multilingual Matters.
- Blommaert, J. (1999). The debate is open. I *Language Ideological Debates* (s. 1-38). Berlin: Mouton de Gruyter.
- Bodén, P. (2010). Pronunciation in Swedish multiethnolect. I P. Quist & B. A. Svendsen (red.), *Multilingual Urban Scandinavia. New Linguistic Practices* (s. 65-78). Bristol: Multilingual Matters.
- Bourdieu, P. (1991). *Language and Symbolic Power*. Cambridge: Cambridge Polity Press.
- Brunstad, E., U. Røyneland & T. Opsahl (2010). Hip hop, ethnicity and linguistic practice in rural and urban Norway. I M. Terkourafi (red.), *Languages of Global Hip Hop* (s. 222-255). London: Continuum.

- Foucault, M. (1975). *Overvåkning og straff. Det moderne fengsels historie*. Oslo: Gyldendal (2. utg. 1999).
- Gal, S. (1998). Multiplicity and contention among ideologies: A commentary. In B. Schieffelin, K. Woolard, & P. Kroskrity (red.), *Language Ideologies: Practice and Theory* (s. 317-331). New York: Oxford University Press.
- Gal, S. (2013). Tastes of talk: Qualia and the moral flavor of signs. I *Anthropological Theory*, 13,1-2: 31-48.
- Giddens, A. (1984). *The Constitution of Society*. Cambridge: Polity Press.
- Hansen, G. F. & N. Pharo (2010). Prosody in Copenhagen multiethnolect. I P. Quist & B. A. Svendsen (red.), *Multilingual Urban Scandinavia. New Linguistic Practices* (s. 79-95). Bristol: Multilingual Matters.
- Heller, M. (2007). Bilingualism as ideology and practice. I M. Heller (red.), *Bilingualism: A Social Approach* (s. 1-22). Houndsmills, Basingstone and New York: Palgrave Macmillan.
- Hårstad, S. & T. Opsahl (2013). *Språk i byen. Utviklingslinjer i urbane språkmiljøer i Norge*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Ims, I. I. (2013). Folkelingvistiske merkelapper på språkbruk i flerkulturelle miljø i Oslo – Oslo-testen som språkideologisk filter. *NOA: Tidsskrift for Norsk som andrespråk*, 2: 37-71.
- Irvine, J. T. (1989). When talk isn't cheap: Language and political economy. *American Ethnologist*, 16: 248-267.
- Irvine, J. & S. Gal (2000). Language ideology and linguistic differentiation. I P. Kroskrity (red.), *Regimes of language* (s. 35-84). Santa Fe, NM: SAR Press.
- Johnson, S. & T. M. Milani (red.) (2010). *Language Ideologies and Media Discourses. Texts, Practices, Politics*. London: Continuum.
- Jonsson, R. & T. M. Milani (2009). Här är alla lika! Jämlikhetsideologi och konstruktionen av den «Andre» i media och skola. *Utbildning & Demokrati*, 18 (2): 67-86.
- Kristiansen, T. & N. Coupland (red.) (2011). *Standard Languages and Language Standards in a Changing Europe*. Oslo: Novus Press.
- Kulbrandstad, L. A. (2004). «Kebabnorsk», «perkerdansk» og «gebrokken» – ord om innvandreres måte å snakke majoritetsspråket på. I H. Sandøy (red.), *Den fleirspråklege utfordringa* (s. 108-130). Oslo: Novus.

- Løwe, T. (2010). *Unge med innvandrerbakgrunn og arbeidsmarkedet*. Statistisk sentralbyrå, rapport 21/2010, se: http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_201021/rapp_201021.pdf (sist besøkt 10.9.2013).
- Madsen, L. M. (2008). *Fighters and Outsiders: Linguistic Practices, Social Identities, and Social Relationships among Urban Youth in Martial Arts Club*. PhD avhandling, Københavns universitet.
- Madsen, L. M. (2013). "High" and "low" in urban Danish speech styles. *Language in Society*, 42: 115-138.
- Madsen, L. M. & B. A. Svendsen (under utg. 2014). Stylized voices of ethnicity and social division. In J. Nortier & B. A. Svendsen (eds.), *Language, Youth and Identity in the 21st Century. Linguistic Practices across Urban Spaces*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Maegaard, M. (2010). Linguistic practice and stereotypes among Copenhagen adolescents. I P. Quist & B. A. Svendsen (red.), *Multilingual Urban Scandinavia. New Linguistic Practices* (s. 189-206). Bristol: Multilingual Matters.
- Midtbøen, A. H. & J. Rogstad (2012). *Diskriminerings omfang og årsaker. Etniske minoriteters tilgang til norsk arbeidsliv*. Oslo: Institutt for samfunnsforskning, rapport (2012:001), se <http://www.samfunnsforskning.no/Publikasjoner/Rapporter/2012/2012-001> (sist besøkt 24.11.2013).
- Milani, T. M. (2007). Voices of authority in conflict: The making of the expert in a language devate in Sweden. *Linguistics and Education* 18: 99-120.
- Milani, T. M. (2010). What's in a name? Language ideology and social differentiation in a Swedish print-mediated debate. *Journal of Sociolinguistics*, 14: 116-142.
- Milani, T. M. & R. Jonsson (2011). Incomprehensible language? Language, ethnicity and heterosexual masculinity in a Swedish school. *Gender and Language*, 5 (2): 239-266.
- Mæhlum, B. & U. Røyneland (2009). Dialektparadisets Norge – en sannhet med modifikasjoner, I I. S. Sletten & A. Gudiksen (red.), *I Mund og Bog. 25 artikler om sprog tilegnet Inge Lise Pedersen på 70-årsdagen d. 5. juni 2009* (s. s 219-231). Afdeling for dialektforskning, Nordisk forskningsinstitut, Københavns universitet.
- Møller, J. S. (2009). Stereotyping categorisations of speech styles among linguistic minority Danes in Køge. I M. Maegaard, F. Gregersen, P. Quist & J. N. Jørgensen (eds.), *Language Attitudes, Standardization and Language Change* (s. 231-254). Oslo: Novus.

- Nortier, J. & B. A. Svendsen (red.) (2014) *Language, Youth and Identity in the 21st Century. Linguistic Practices across Urban Spaces*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Olsen, B. (2012). *Unge med innvandrerbakgrunn i Skandinavia. Hvor mange er i arbeid eller utdanning?* Statistisk sentralbyrå, rapport 32/2012, se, http://www.ssb.no/al/publikasjoner/pdf/rapp_201232/rapp_201232.pdf (sist besøkt 10.9.2013).
- Opsahl, T. (2013). Austlandsk (gjen)reising og ny norsk (sic). I J. J. Hyvik & S. Walton (red.), *Det var rusket å leggja utpå. Ti år med mastergraden i nynorsk skriftkultur* (s. 207-228). Oslo: Novus.
- Opsahl, T. & I. Nistov (2010). On some structural aspects of Norwegian spoken among adolescents in multilingual settings in Oslo. I P. Quist & B. A. Svendsen (red.), *Multilingual Urban Scandinavia: New Linguistic Practices* (s. 49-64). Bristol: Multilingual Matters.
- Quist, P. (2000). Ny københavnsk 'multietnolekt'. Om sprogbrug blandt unge i sprogligt og kulturelt heterogene miljøer. *Danske Talesprog*, 1: 143-212.
- Quist, P. & B. A. Svendsen (red.) (2010). *Multilingual Urban Scandinavia. New Linguistic Practices*. Bristol: Multilingual Matters.
- Rampton, B. (2009). Interaction ritual and not just artful performance in crossing and stylization. *Language in Society* 38 (2): 149-176.
- Rampton, B. (2014). Contemporary urban vernaculars. I J. Nortier & B. A. Svendsen (eds.), *Language, Youth and Identity in the 21st Century. Linguistic Practices across Urban Spaces*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sollid, H. (2009). Utforskning av nordnorske etnolekter i et faghistorisk lys. *Maal og Minne*, 2: 147-169.
- Språkrådet (2013). Se <http://www.sprakradet.no> (sist besøkt 25.11.2013).
- Stroud, C. (2004). Rinkeby Swedish and semilingualism in language ideology debates: A Bourdieuan perspective. *Journal of Sociolinguistics* 8 (2): 196-214.
- Svendsen, B. A. (2006). Fra språklig enhet til språklig pluralisme? Språk og identitet i det offisielle enspråklige Norge. I T. H. Eriksen & J.-K. Breivik (red.), *Normalitet* (s. 227-252). Oslo: Universitetsforlaget.
- Svendsen, B. A. (2008). Nyere språkutvikling i multi-etniske miljøer i Oslo. I *Det Norske Videnskaps-Akademi. Årbok 2007* (s. 179-196). Oslo: Novus.
- Svendsen, B. A. & U. Røyneland (2008). Multiethnolectal facts and functions in Oslo, Norway. *International Journal of Bilingualism* 12 (1 & 2): 63-83.

Østby, A. (2005). *Kebabnorsk ordbok*. Oslo: Gyldendal.

Øverland, A. (1956). *Riksmål, landsmål og slagsmål*. Oslo: Aschehoug.

Woolard, K. (1998). Introduction: Language ideology as a field of inquiry. In B. Schieffelin, K. Woolard, & P. Kroskrity, (red.), *Language Ideologies: Practice and Theory* (s. 3-47). New York: Oxford University Press.

Summary

Social Identities and Values in the Debate on «Kebab-Norwegian» – an Ideological Battlefield

The paper presents a discourse analysis of the debate on «Kebab-Norwegian» that took place in the Norwegian press in the period 4 June to 19 June 2009. The debate promotes a picture of the linguistic practices among adolescents in multilingual urban spaces as incomprehensible and deviant, and as a «bad Norwegian» which inevitably leads to unemployment. «Kebab-Norwegian» is presented as a given, delimited way of speaking and its users as a specific, homogeneous group, namely «young people with immigrant background», rendering the immense social and linguistic diversity among them invisible. Hence, the debate on «Kebab-Norwegian» reflects a limited and oversimplified comprehension of the linguistic practices of young adolescents. This paper demonstrates how linguistic stereotypes are (re)produced and linked to language-ideological beliefs, which in turn serve to (re)produce linguistic and social differences. To evaluate and label a particular manner of speaking also serves to objectify specific representations of a linguistic and social reality. This kind of objectification is far from value-neutral and constitutes an ideological battlefield of social identities, interests and values, and where traditional conceptions of social and ethnic categories are challenged.